

Ірина Василівна ЗАКРИЖЕВСЬКА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри маркетингу і торговельного підприємництва, Хмельницький національний університет
ORCID ID: [0000-0003-0918-9949](https://orcid.org/0000-0003-0918-9949)

Ольга Василівна ОСТАПЧУК

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування, Хмельницький національний університет
ORCID ID: [0000-0002-4893-0659](https://orcid.org/0000-0002-4893-0659)

Наталія Станіславівна КАРВАЦКА

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри економіки, менеджменту та адміністрування, Хмельницький національний університет
ORCID ID: [0000-0002-4490-4402](https://orcid.org/0000-0002-4490-4402)

**МІСЦЕ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СТРУКТУР В СИСТЕМІ
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

Закрижевська І. В., Остапчук О. В., Карвацка Н. С. Місце транснаціональних економічних структур в системі міжнародних економічних відносин в умовах глобалізації. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2022. Том 7. № 2, pp. 253 – 259.

Анотація

Метою статті є розгляд питань розвитку транснаціональних економічних структур в умовах глобалізаційних процесів з урахуванням економічних та неекономічних факторів. У статті досліджено теоретичні основи процесів транснаціоналізації, проблеми зовнішньоекономічних зв'язків, глобалізації економіки та її взаємозв'язок з процесами економічного розвитку. Вплив транснаціональних економічних структур на соціально-економічні структури залежить від можливостей держави щодо пошуку ефективних форм і методів їх використання в своїх національних інтересах. Наслідком високого ступеня інтернаціоналізації виробництва у найбільших ТНК стало встановлення ними панування на світових товарних ринках та у провідних галузях світового господарства. Вирішальна роль монополій-гігантів на світовому ринку визначається тим, що вони займають панівне становище не тільки у виробництві та комерційному експорті, а й у торгівлі патентами та ліцензіями, надання технічних послуг, здійсненні підрядних робіт, оскільки в їхніх руках зосереджена основна частина науково-технічних досягнень та передового виробничого досвіду. Розглянуто основні причини виникнення транснаціональних корпорацій під впливом інтеграційних та глобалізаційних процесів світової економіки. Доводиться теза, що сучасні транснаціональні економічні структури являють собою економічні структури зі складною організацією, які прагнуть досягти позитивного синергетичного ефекту і позитивного господарського результату з урахуванням дисконтування на певному етапі планування. Останнім часом ТНК динамічно збільшують обсяги капіталовкладень в країнах, що розвиваються, що пояснюється стабілізацією там економічної ситуації і появою нових інвестиційних пропозицій, реалізації вигідних контрактів. Проведено аналіз діяльності найбільших транснаціональних корпорацій та встановлено фактори їх успіху. Визначено переваги та недоліки прямого іноземного інвестування транснаціональних економічних структур як основної форми розширення їх діяльності. Основними позитивними рисами діяльності ТНК на територіях країн є: створення пропозицій та задоволення попиту населення на нові товари; підвищення зайнятості населення та створення нових робочих місць; збільшення надходжень до національних бюджетів країн. До основних негативних рис відносяться: монополізація влади; створення негативної конкуренції для національних виробників, шляхом монопольного встановлення цін на продукцію; першочергове задоволення власних інтересів, незважаючи на потреби держав. Розглянуто динаміку галузевого та регіонального руху прямих іноземних інвестицій транснаціональних корпорацій. Транснаціональні корпорації проникають у всі галузі економіки, проте, діяльність більшості ТНК пов'язана з виробничим сектором економіки. Найбільші вигоди від фінансово-господарської діяльності ТНК приносять їм країни базування, доменами яких є найбільш розвинені держави світу.

Ключові слова: транснаціональні економічні структури, глобалізація, процеси транснаціоналізації, транснаціональні корпорації, міжнародна економіка.

Iryna ZAKRYZHEVSKA

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Marketing and Trade Entrepreneurship, Khmelnytskyi National University

Olha OSTAPCHUK

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Management and Administration, Khmelnytskyi National University

Nataliia KARVATSKA

PhD in Economic Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Economics, Management and Administration, Khmelnytskyi National University

THE POSITION OF TRANSNATIONAL ECONOMIC STRUCTURES IN THE SYSTEM OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS UNDER GLOBALIZATION

Zakryzhevska I., Ostapchuk O., Karvatska N. The position of transnational economic structures in the system of international economic relations under globalization. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*. 2022. Volume 7. № 2, pp. 253–259.

Abstract

The purpose of the article is to consider the development of transnational economic structures in the context of globalization processes, taking into account economic and non-economic factors. The article examines the theoretical foundations of the processes of transnationalization, the problems of foreign economic relations, the globalization of the economy and its relationship with the processes of economic development. The impact of transnational economic structures on socio-economic structures depends on the state's ability to find effective forms and methods of their use in its national interests. The consequence of the high degree of production internationalization at the largest TNCs was their establishment of dominance in the world commodity markets and in the leading sectors of the world economy. The decisive role of giant monopolies in the world market is determined by the fact that they occupy a dominant position not only in production and commercial export, but also in the trade of patents and licenses, the provision of technical services, the implementation of contract works, since the main part of scientific and technical activities, achievements and advanced production experience are concentrated in their hands. The main reasons for the emergence of transnational corporations under the influence of the integration and globalization processes of the world economy are considered. The thesis is proved that modern transnational economic structures represent economic structures with a complex organization, which strive to achieve a positive synergistic effect and a positive economic result, taking into account discounting at a certain stage of planning. Recently, TNCs have been dynamically increasing the volume of capital investments in developing countries, which is explained by the stabilization of the economic situation there and the appearance of new investment proposals, the implementation of profitable contracts. The analysis of the activities of the largest transnational corporations was carried out and the factors of their success were determined. The advantages and disadvantages of direct foreign investment of transnational economic structures, as the main form of expansion of their activities, are outlined. The main positive features of the TNCs activities in the territories of the countries are: creation of supply and satisfaction of population demand for new products; increase in population employment and creation of new jobs; increase in revenues to the national budgets of countries. The main negative features include: monopolization of power; creation of negative competition for national producers by monopolistic pricing of products; the primary satisfaction of one's own interests, regardless the needs of states. The dynamics of the sectoral and regional movement of direct foreign investments of transnational corporations are considered. Transnational corporations penetrate all sectors of the economy, however, the activities of most TNCs are related to the production sector of the economy. The largest benefits from the financial and economic activity of TNCs are brought to them by the base countries, the domains of which are the most developed states of the world.

Keywords: *transnational economic structures, globalization, processes of transnationalization, transnational corporations, international economy.*

JEL classification: F01; O19

Вступ

Процес глобалізації економіки органічно пов'язаний з великими змінами у різних аспектах економічних структур – галузевих, територіальних, техніко-економічних, інституційних. Це зумовлено тим, що глобалізація має системний характер і у своїй позитивній складовій веде до становлення якісно вищого способу економічної

ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки та техніки. 2022 рік. Том 7. № 2.

організації суспільства. Тому вона не може не пронизувати собою найрізноманітніші структурні комплекси. В результаті розвитку глобалізаційних процесів відбувається структурне ускладнення світової економіки – розвиток структурних характеристик багаторівневості та взаємозалежності, а також випередження міжнародними інвестиційними потоками потоків міжнародної торгівлі та розвиток транснаціональних економічних структур. В результаті становлення все більш глобальних інститутів економічна структура набуває рис багаторівневості та взаємозалежності.

Транснаціональні економічні структури виступають домінуючими суб'єктами єдиного глобального ринково-інформаційного простору. Зростання масштабів транснаціонального бізнесу та ступеня його впливу на національну економіку, що відбувається під впливом науково-технічного прогресу, висока динаміка форм організації господарської діяльності транснаціональних корпорацій вимагають аналізу якісних перетворень транснаціональних корпорацій, виявлення пріоритетних форм їх розвитку, наукового переосмислення низки теоретичних положень, що служать концептуальною базою ефективного ведення міжнародного бізнесу та реалізації державних інтересів.

В умовах вдосконалення ринкової інфраструктури світової економіки, під впливом глобалізації та інтеграції світового господарства транснаціональні економічні структури завойовують нові ринки і прагнуть подальшого розширення економічної влади. Дослідження процесів глобалізації та ролі ТНК в системі міжнародних економічних відносин висвітлені в працях таких вітчизняних і зарубіжних вчених: В. Білошапка, С. Богачьов, Дж. Вахович, В.А. Євтушевський, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, В. Македон, Н. Мешко, М. Портер, А. Ругман, І. Сазонець, О. Ястремська.

Мета дослідження

Мета статті – розгляд питань розвитку транснаціональних економічних структур в умовах глобалізаційних процесів з урахуванням економічних та неекономічних факторів.

Виклад основного матеріалу

Процеси глобалізації та міжнародної інтеграції, що породжують посилення взаємодії, взаємовплив і взаємопереплетіння національних господарств, перетворилися сьогодні на потужний чинник економічного розвитку. Транснаціональні корпорації беруть безпосередню участь у перезавантаженні економіки країн-реципієнтів, глобальних процесах переділу світового ринку. Транснаціональний капітал створив нову систему міжнародних відносин, що привела до створення наддержавних інститутів управління. ТНК активно впливають на процеси глобалізації.

Початок ХХІ століття характеризується ще більшим посиленням процесу транснаціоналізації світової економіки. Транснаціональні корпорації (ТНК) стали провідним суб'єктом економічної діяльності держав у світовому економічному просторі, що змінюється. Відзначаючи цю тенденцію, дослідники пишуть про настання «ери транснаціональної економіки», нової «цивілізації транснаціонального бізнесу».

Будучи на сучасному етапі однією з найефективніших організаційних форм інтернаціоналізації господарського життя, ТНК перебувають у центрі історичного процесу глобалізації світового суспільного розвитку.

Все різноманіття існуючих в економічній літературі тлумачень поняття «транснаціоналізація світової економіки» можна об'єднати в три групи, що найчастіше зустрічаються. По-перше, коли транснаціоналізацію представляють як процес посилення світової інтеграції в результаті глобальних операцій ТНК. По-друге, коли транснаціоналізацію вважають якісно новим етапом інтернаціоналізації господарського життя, який характеризується різким зростанням ролі зовнішніх факторів розвитку всіх держав та створенням транснаціонального капіталу. По-третє, даючи більш вузьке

визначення, відносять транснаціоналізацію до єдиної та найважливішої форми загального процесу інтернаціоналізації господарського життя.

Діяльність ТНК значною мірою визначає як конкурентоспроможність окремих регіонів чи країн, так і загальні обриси сучасної та майбутньої світової економіки. Інтернаціоналізація веде до посилення взаємозв'язків всіх складових частин світового господарства, створює умови загальної глобалізації економічного розвитку. Власне ТНК виступають основним матеріальним носієм та рушійною силою цього процесу. Формуючи тісні коопераційні взаємозв'язки між підконтрольними підприємствами на базі одиничного поділу праці, ТНК закладають міцний фундамент цілісності та взаємозалежності глобальної економіки [1].

Глобалізаційні процеси протікають дуже нерівномірно – як у географічному, так і у секторальному вимірі. Особливість розвитку глобалізації полягає в тому, що вона розгортається через різноспрямовані процеси – інтернаціоналізації та регіоналізації, фрагментації та інтеграції.

Зазначимо, що зростання ролі інновацій в діяльності ТНК та їхнього впливу на розвиток емерджентних економік спричиняє поступовий перехід від розроблення в країнах базування з подальшим масштабуванням наукових досліджень у країни перебування до вихідного заснування аналітичних підрозділів у країнах, що розвиваються. Ще однією тенденцією розвитку структур транснаціонального типу підприємництва є розміщення аналітичних центрів у безпосередній близькості до крупних закладів вищої освіти, тобто лідерів рейтингів [2].

Процеси транснаціоналізації виробництва та капіталу, виразом яких стали транснаціональні корпорації, є основою та рушійною силою сучасної глобалізації світової економіки. Одночасно глобалізація веде до виникнення економічної взаємозалежності держав, внаслідок чого відбувається поступове руйнування національного економічного державного суверенітету та поява нових наднаціональних економічних утворень – глобальних корпорацій – транснаціональних управлінських структур [3].

Експерти ООН у доповіді ЮНКТАД про ТНК дійшли висновку, що транснаціональні корпорації вторгаються у сфери, що завжди вважались галуззю державних інтересів. Водночас йдеться про стрімке прямування до повної інтеграції світової економіки, керівництво над яким здійснюють ТНК. Чесно кажучи, діяльність ТНК, безумовно, веде до інтеграції, інтернаціоналізації тільки в тих рамках та межах, які передбачають одержання максимального прибутку. Переваги, які передбачають іноземні фірми, не вичерпуються кількісними показниками. Функціонування транснаціональних корпорацій змушує адміністрацію місцевих компаній робити значні внески в технологічний процес, що сформувався, виокремлювати значну кількість засобів на підготовку та перекваліфікацію робітників, звертати більше уваги на якість продукції, її споживчі властивості [4].

Панування у світовому господарстві кількох сотень найбільших компаній-гігантів призводить до того, що основні пропорції світового виробництва та збуту перебувають під впливом економічної політики цих підприємств. Найважливішим засобом такого впливу виступає узгодження політики капіталовкладень між кількома фірмами-гігантами, які фактично визначають розвиток найважливіших галузей світового господарства

Особливість сучасних ТНК у тому, що ними сповідується у певному сенсі «подвійний стандарт»: з одного боку, ТНК кровно зацікавлені у подальшій лібералізації та демократизації світового економічного простору, з іншого, закони вільного ринку, що діють у глобальному масштабі, не працюють усередині ТНК, де фактично реалізується планове господарство, встановлюються внутрішні ціни, зумовлені стратегією корпорації, а не ринком. Дане протиріччя характерне і для процесу глобалізації, рушійною силою якого, з одного боку, є лібералізація та інтернаціоналізація, а з іншого

– бажання перерозподілу сфер економічного впливу та встановлення нового економічного порядку у світі [5].

Розвиток транснаціональних економічних структур є досить складним за своїм змістом процесом, суть якого полягає у просторовому розширенні меж функціонування капіталу у його широкому розумінні. Слід зазначити, що процеси транснаціоналізації як ключовий компонент глобалізаційного процесу розвиваються специфічно у різних частинах світової економіки.

Однак, незважаючи на величезну кількість ТНК, що функціонують на світовому ринку, рівень його монополізації надзвичайно високий. Це особливо помітно в наукомістких галузях виробництва, що пояснюється потребою цих галузей у величезних інвестиціях та висококваліфікованих кадрах.

До складу найбільших світових ТНК за національною приналежністю відносять компанії таких світових економічних центрів: США (515 компаній), Японія (210) та країни Європейського Союзу. В порівнянні з попередніми роками, покращили свої позиції Китай (113), Канада (62) та Індія (56). 10 найпрестижніших та найуспішніших ТНК світу визначають за такими показниками, як рівень доходів, розмір прибутків, рівень соціального захисту своїх робітників, ефективність корпоративного управління. Топ 10 компаній наведені у таблиці 1, за даними журналу «FORTUNE» [6].

Таблиця 1. Найбільші корпорації світу за розміром прибутку

Місце в рейтингу	Компанії	Дохід млн дол. США	Прибуток млн дол. США	Кількість працівників
1	Wal-Mart Stores	421,849	16,389	2,100,000
2	Royal Dutch Shell	378,152	20,127	97,000
3	Exxon Mobil	354,674	30,460	103,700
4	BP	308,928	-3,719	79,700
5	Sinopec Group	273,422	7,629	640,535
6	China National Petroleum	240,192	14,367	1,674,541
7	State Grid	226,294	4,556	1,564,000
8	Toyota Motor	221,760	4,766	317,716
9	Japan Post Holdings	203,958	4,891	233,000
10	Chevron	196,337	19,024	62,196

Крім того, транснаціональний капітал в умовах глобалізації світового господарства істотно змінив характер сучасних міжнародних економічних відносин. Вони перестали бути просто формами економічних зв'язків окремих держав. Тепер вони представляють взаємодію трьох основних суб'єктів: ТНК, національні господарства і міжнародні економічні організації. Процес транснаціоналізації має своїм наслідком формування та розгалуження мереж міжнародного підприємництва, з різноманітними формами підтримки відносин між їхніми учасниками, а також як одна з головних несучих конструкцій процесу глобалізації економіки має безліч форм прояву залежно від специфіки галузі, в якій він протікає.

Транснаціональний капітал представлений в основному компаніями розвинених країн. Але в останні роки позиції ТНК розвинених країн тіснять компанії країн, що розвиваються: Китаю, Ю. Кореї, Індії, Сінгапуру, Тайваню та інших країн Південно-Східної Азії. Основним засобом зовнішньоекономічної експансії ТНК залишаються прямі закордонні інвестиції. Важливим проявом зарубіжної діяльності ТНК є розширення мережі закордонних філій, дочірніх компаній в країнах, куди вивозяться інвестиції. ТНК, направляючи капітали в різні країни, сприяють економічному розвитку країн, що приймають прямі закордонні інвестиції.

На сьогоднішній день у світі діє 81 тис. ТНК, що мають близько 810 тис. філій за кордоном, а також потужну мережу місцевих фірм і компаній, які виступають їх партнерами на тих чи інших ринках. Сукупні активи іноземних філій ТНК вже досягли величезної суми в 68,7 трлн дол. США. Обсяг міжнародного виробництва, який представлений обсягом продажів іноземних філій ТНК, становить вже 31,2 трлн дол., а загальний обсяг їх експорту – 5,7 трлн дол.

Аналіз галузевої структури діяльності ТНК показує, що традиційно найбільша зайнятість спостерігається у банківській сфері (лідер галузі – Industrial & Commercial Bank of China, Китай), паливній індустрії (лідер галузі – Petro China, Китай) та фармацевтиці і біотехнології (лідер галузі – Johnson & Johnson, США).

Таблиця 2. Рейтинг галузей з найбільшою кількістю компаній, що входять в Global 2000 [7]

Галузь	Кількість	Загальні активи, млрд дол. США	Загальний прибуток, млрд дол. США
Банківська справа	308	89201,1	6331,8
Фінанси	145	19864,9	3650,3
Будівництво	123	5223,0	1616,2
Нафтогазові операції	110	6494,8	4001,6
Страховання	102	20293,9	2421,9
Матеріали	102	2382,2	1428,2
Товари тривалого користування	90	4699,5	1958,4
Бізнес-послуги та постачання	88	8051,0	2200,9
Комунальні послуги	84	4157,1	1576,1
Їжа, напої та тютюн	75	2174,9	2842,0

Провідну роль у світовій економіці відіграють 100 найбільших ТНК. Більшість з них розміщуються у промислових розвинутих країнах. 100 провідних ТНК контролюють 70% усіх прямих іноземних інвестицій. Географічна структура розміщення 100 найбільших ТНК: США приблизно 30%; Японія – 20%; Німеччина і Франція по 10%; Велика Британія – 7%; Швейцарія – 5% (за даними доповіді ЮНКТАД). Загалом у цих шести країнах розміщено 82 із 100 ТНК. Щодо загальної суми активів 100 найбільших компаній світу, то на дві країни США і Японію

припадає 70% активів 100 ТНК. Регіональний розподіл активів ТНК: 40% вартості майна 100 найбільших ТНК перебуває за межами країни базування [8].

Наслідком високого ступеня інтернаціоналізації виробництва у найбільших ТНК стало встановлення ними панування на світових товарних ринках та у провідних галузях світового господарства. Вирішальна роль монополій-гігантів на світовому ринку визначається тим, що вони займають панівне становище не тільки у виробництві та комерційному експорті, а й у торгівлі патентами та ліцензіями, наданні технічних послуг, здійсненні підрядних робіт, оскільки в їхніх руках зосереджена основна частина науково-технічних досягнень та передового виробничого досвіду.

Проте необхідно зазначити, що разом з позитивними сторонами функціонування ТНК у системі світового господарства та міжнародних економічних відношень існує їхній негативний вплив на економіку тих країн, де вони функціонують. Так, маніпулюючи політикою трансфертних цін, дочірні компанії ТНК, що діють у різних країнах, уміло обходять національні законодавства, укриваючи прибутки від оподаткування шляхом перекачування їх з однієї країни в іншу, установлення монопольних цін, диктату умов, що ущемляють інтереси країн, що розвиваються [9].

Слід зазначити, що процеси транснаціоналізації специфічно виявляються в економіці менш розвинутих країн і країн з перехідною економікою. Цю обставину необхідно враховувати під час розробки моделі використання процесів транснаціоналізації у зазначених країнах. Зокрема, включення таких країн у процеси транснаціоналізації йде, як правило, шляхом формування вираженої залежності національних економік від закордонного транснаціонального капіталу при суттєвому запізнюванні, а іноді і повній відсутності формування транснаціональних структур на вітчизняній основі.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Розвиток транснаціональних економічних структур є однією з головних конструкцій процесу глобалізації економіки та має безліч форм прояву залежно від специфіки галузі, в якій він протікає. Глобалізація економіки може бути представлена як багатовимірний, нерівномірний і суперечливий системний процес, що призводить до суттєвих змін в організації економіки та здійсненні економічної діяльності. Він

органічно пов'язаний із найбільшими структурними зрушеннями у світовій та національних економіках, які виступають найпотужнішим фактором економічного розвитку.

Поширення процесів транснаціоналізації має неоднорідний характер і залежить як від економічної моделі країни (ступеня її орієнтації на розвиток за рахунок зовнішніх джерел), так і від обраного нею профілю міжнародної спеціалізації (галузі, де країна має порівняльні переваги, притягує до себе іноземний капітал, в тому числі капітал ТНК). Процес транснаціоналізації має своїм наслідком формування та розвиток розгалужених мереж міжнародного підприємництва з різними формами підтримання відносин між їхніми учасниками.

Список літератури

1. Побирченко В. В., Сазонова Г. В. Транснаціональний фактор трансформації економіки України в умовах глобалізації. *Культура народів Причорномор'я*. 2001. № 26. С. 33-37.
2. Корогодова О., Моїсеєнко Т. Принципи функціонування складних управлінських систем на прикладі транснаціональних компаній в умовах циркулярної економіки на засадах індустрії 4.0. *Підприємництво та інновації*. 2019. №7. С. 85-91. URL: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/7.14>
3. Владимирова И. Г. Теория транснационализации компаний: организационные аспекты: монография. М.: Граница, 2008. 267 с.
4. Качур А. В., Могилко Д. М. ТНК та їх роль у сучасних міжнародних економічних відносинах. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 19. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/9.pdf
5. Черникова Д. А. Очень крупные транснациональные корпорации и современный мир. М.: ЗАО "Издательство "Экономика", 2008. 399 с.
6. Охріменко О. О., Сільвестрова Д. Д. Транснаціональні корпорації у системі світових економічних відносин. *Ефективна економіка*. 2013. № 5. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2054>
7. Максименко А. Проблеми і перспективи діяльності ТНК. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. №3. С. 182-189.
8. Прохорова М. Е., Прохорова Н. В. Причины та наслідки змін у динаміці та напрямках експансії ТНК у сучасних умовах. *Стратегія розвитку України*. 2017. №2. С. 165-174.
9. Транснаціональні корпорації в міжнародному праві. URL: <http://www.un.org.ua/ua/tenprinciples-dc>.

References

1. Pobirchenko, V. V. and Sazonova, G. V. (2001). «Transnational factor in the transformation of the Ukrainian economy in the context of globalization». *Kul'tura narodov Prichernomor'ya*. no. 26, pp. 33-37.
2. Korogodova, O. and Moiseyenko, T. (2019). «Principles of functioning of complex management systems on the example of transnational companies in the conditions of circular economy on the basis of Industry 4.0». *Pidpryyemnytstvo ta innovatsiyi*. no. 7, pp. 85-91. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/7.14>
3. Vladimirova, I. G. (2008). *Teoriya transnatsionalizatsii kompaniy: organizatsionnyye aspekty*. [Theory of transnationalization of companies: organizational aspects]. Granitsa. Moscow. Russia.
4. Kachur, A. V. and Mohylko, D. M. (2018). TNC ta yikh rol' u suchasnykh mizhnarodnykh ekonomichnykh vidnosynakh. [TNC and their role in modern international economic relations]. *Ekonomika i suspil'stvo*. [Economy and society]. (electronic journal). Issue 19. Available at: URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/9.pdf
5. Chernikova, D. A. (2008). *Ochen' krupnyye transnatsional'nyye korporatsii i sovremennyy mir*. [Very large transnational corporations and the modern world]. ZAO "Izdatel'stvo "Ekonomika". Moscow. Russia.
6. Okhrimenko, O. O. and Sylvestrova, D. D. (2013). Transnatsional'ni korporatsiyi u systemi svitovykh ekonomichnykh vidnosyn. [Transnational corporations in the system of light economic waters]. *Efektivna ekonomika*. [Effective economy]. (electronic journal). no. 5. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2054>
7. Maksimenko, A. (2020). «Problems and prospects of TNC activity». *Ekonomichnyy analiz*. Volume 30, no. 3, pp. 182-189.
8. Prokhorova, M. E. and Prokhorova, N. V. (2017). «Causes and consequences of changes in the dynamics and directions of TNC expansion in modern conditions». *Stratehiya rozvytku Ukrayiny*. no. 2, pp. 165-174.
9. Transnatsional'ni korporatsii v mizhnarodnomu pravi. [Transnational corporations in international law]. Available at: <http://www.un.org.ua/ua/tenprinciples-dc>.

Стаття надійшла до редакції 10.04.2022 р.